

Správná výchova

Rodiče se mě snažili pořádně vychovat, abych *nebyl jako ta sběř a Arabáci na sídlištích*. Matka si na tom zakládala: *Moje děti jsou dobře vychovaný, já jim dávám pořádnou drezúru, nejsou žádný spratci* nebo – a nevím, odkud tu informaci vzala, snad opakovala slova svého otce, veterána z války v Alžírsku – *Moje děti jsou dobře vychovaný, ne jako Alžířani, ty jsou totiž nejhorší, fakt že jsou mnohem nebezpečnější než Marokánci nebo jiný Arabové*.

Protože mě matka neustále ujišťovala o mé nadřazenosti nad Araby nebo našimi velice chudými sousedy, uvědomil jsem si až teprve na střední škole, že jsem mnohem méně privilegovaný, než jsem si myslel. I předtím jsem věděl, že existují mnohem lépe postavené světy než ten můj. Bohatí lidé, na které otec nadával, majitelka obchodu ve

vesnici nebo rodiče mé kamarádky Amélie. Přemýšlel jsem o tom dost často. Ale protože jsem s existencí těchto světů nebyl přímo konfrontován, nepronikl jsem do nich, zůstalo mé povědomí o nich pouze na úrovni intuice, fantazie.

Zjistím to až mnohem později, zejména při rozhovorech se svými bývalými učiteli – bezmocnými učiteli na druhém stupni, které skličovalo, jak rodiče na vesnici vychovávají své děti, a kteří to probírali ve sborovně *A malý Bellegueule, ten je šikovný, ale jestli nebude dál nosit úkoly a bude takhle často chybět, nevyhrabe se z toho.*

Patřil jsem ke světu, kde se děti na televizi dívají už ráno hned po probuzení, celý den hrají fotbal v klidnějších ulicích přímo na silnici, na pastvinách za domy nebo pod okny bytovek, pak se znovu dívají několik hodin na televizi, odpoledne a večer, celkem šest až osm hodin denně. Ke světu dětí, jež tráví večer a v noci hodiny *zevlením* na ulicích. Otec mě varoval – když šlo o školní záležitosti, býval neohrabaný –, že si sice mohu dělat, co chci, ale vždy musím nést odpovědnost za následky *Chod' si ven, kdy chceš, vracej se, kdy chceš, ale jestli budeš druhej den ve škole unavenej, můžoš si za to sám. Jestli si chceš hrát na velkého*

kluka, tak se všim všudy, zatímco děti učitelů, lékaře a majitelů obchodu musely být doma a dělat úkoly. Občas se mě zeptal několikrát v jediném týdnu, jestli mám hotové úkoly. Odpověď ho příliš nezajímala, stejně jako když matka vyzvídala, jak jsem se měl ve škole. Tu otázku mi nekladl on sám, vycházela z role, jež ho občas, proti jeho vůli přesahovala, přijetí či spíše internalizace faktu, že je dobře, když dítě úkoly do školy dělá.

Venku jsem vždy trávil čas poblíž zastávky autobusu, jež byla ústředním bodem klučičího života. Sedávali jsme tam často celý večer, schovaní před větrem a deštěm. Zdá se mi, že tomu tak bylo odjakživa: dospívající chlapani se scházeli na zastávce, pili a bavili se. Můj otec i bratr tím prošli, a když jsem se později do vesnice vracel, vídal jsem tam kluky, jimž nebylo ještě ani osm, když jsem odešel. Zaujali místo, které bylo o několik let dříve moje; nic se nemění, nikdy.

Nekonečné hovory dlouho do noci: pořád jen historky z vesnice, jako by to byl svět existující jen sám pro sebe, vzdálený jakémukoliv povědomí o tom, co je za jeho hranicemi, co je tam dál, legrácky, jen tak pro zábavu rozkopnout dopisní